

ТРАКИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
Стара Загора
Стопански факултет
Вх. № 940
Дата 15.11.2021г.

РЕЦЕНЗИЯ

относно дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен "Доктор" по научна специалност "Икономика и управление (селско стопанство)", професионално направление 3.8. Икономика, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Изготвил рецензията: доц. д-р Теодорина Желязкова Турлакова, Икономически университет-Варна. Рецензията е подготвена въз основа на Заповед № 2610/11.10.2021 г. на Ректора на Тракийския университет - Стара Загора, на основание чл. 5 (3) и (4) от ПРАСТрУ

Автор на дисертационния труд: Иванка Стойчева Жекова, докторант на самостоятелна форма на обучение в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, по докторска програма "Икономика и управление (селско стопанство)" към катедра "Икономика" на Стопански факултет при Тракийски университет - Стара Загора

Тема на дисертационния труд: "Икономическа оценка на регионалната отраслова структура "

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Представеният за обсъждане дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор” е в обем от 235 стандартни страници, включващ увод, три глави, изводи и препоръки, заключение, списък с използваната литература с 219 литературни и информационни източници, надлежно оформени по отделни части на разработката приложения. Придружаващите документи са автореферат, автобиография, информационни карти, дипломи, списък с публикации, както и декларация за достоверност на информацията, съгласно изискванията на ПРАСТрУ.

I. Данни за докторанта

Докторант Иванка Стойчева Жекова е родена на 02.05.1973 г. През 1997 г. завършва магистърска степен в Стопанска академия „Д. А. Ценов” гр. Свищов, специалност "Счетоводство и контрол". Работи като счетоводител и учител към Търговската гимназия в гр.Стара Загора, а от 2003 г. постъпва като асистент в Тракийски университет. Ползва английски и руски език, има много добра компютърна подготовка. Притежава умения за работа в екип.

Иванка Жекова е докторант на самостоятелна подготовка в катедра "Икономика" към Стопанския факултет на Тракийския университет - Стара Загора. Дисертационният ѝ труд на тема "Икономическа оценка на регионалната отраслова структура" е обсъден на заседание на разширен катедрен съвет на

катедра "Икономика" при Стопански факултет на университета, проведено на 10.09.2021 г. (Протокол № 6), с решение той да се допусне до публична защита.

II. Актуалност, цели и задачи на дисертационния труд

Дисертационният труд на Иванка Жекова е посветен на интересен и сложен комплекс от проблеми, отнасящи се до ефективността на отрасловата икономическа структура за генериране на потенциал за регионален икономически растеж. Темата е точно формулирана и отразява извършения анализ и направената икономическа оценка на отрасловата структура на национално и регионално ниво. Подбраната тема е актуална и значима, заслужава внимание и има място в научния дебат както в теоретичен, така и в практико-приложен план. Въпреки наличието на изследвания от чужди и български автори върху социално-икономическите регионални и териториални различия, тази научна област е нужно да бъде обогатена особено що се отнася до изследване на ролята на селското стопанство и влиянието на общата отраслова структура върху икономическия растеж на макро и мезо равнище. Обоснована е необходимостта и ефекта от практическо прилагане на икономическото реструктуриране (чрез научни методи на оценка) в националната и регионална икономическа политика, в стратегически и планови документи. Ето защо приемам за резонен научния и приложен интерес на докторанта в тази посока.

Целта на дисертацията е ясно формулирана, изследователската теза и хипотезите съответстват на общата изследователска насоченост и етапите на анализ. Предметът, обектът и задачите на изследването са в логична връзка с поставената цел. Избраният подход и методика на изследването, както и времевият обхват на анализ позволяват постигането на изследователската цел и решаването на поставените в дисертационния труд задачи. Богатият набор от използваните методи за анализ и представените ограничения в проектодисертацията показват високо научно ниво на изследването.

III. Оценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Структурата на дисертационния труд като елементи, съотношения и връзка между тях може да се приеме за балансирана и логично изградена. Тя отразява последователността на възприетия от автора концептуален модел на изследването в съответствие с неговата цел и основна изследователска теза. Дисертационния труд съдържа увод, три глави, заключение, литература и приложения.

В увода на разработката са дефинирани основните елементи на изследователската инфраструктура: нейния обект, предмет, изследователски тези и подтези, цели и задачи. Прецизната формулировка на посочените елементи

дава възможност на автора да очертае концептуално, основните опорни точки на последващото научно изследване.

В глава първа на дисертацията намират място теоретико-методологически въпроси на икономическия растеж, факторите, които го характеризират и методите за икономическа оценка на структурни различия. Авторът акцентира върху развитието на теориите за икономическия растеж (като ги класифицира на класически, неокласически и нови теории) и търси взаимозависимостта между икономическия растеж и регионалната отраслова структура. Достатъчно аргументирано и многообхватно в параграф 2 са представени критичните виждания на автора относно дискутираните концепции, обосноваващи и класифициращи действието на факторите за икономически растеж. Съвсем основателно, базирайки се на различни подходи и теоретични постановки дисертантът поставя методологичната основа за оценка на регионалната отраслова структура през призмата на регионалната ефективност и икономическия растеж. В тази връзка много точно, с последователност и яснота се изгражда методиката за анализ, която включва статистически структурен анализ за оценка на структурни изменения; shift – shear analysis; многофакторен регресионен модел за количествено измерване на факторната обусловеност. Умело са използвани различни авторови позиции и подходи и дисертантът с лекота успява да надгради методиката на изследване, което представлява една солидна база за приложните изследвания и констатациите, направени във втора глава.

Във втора глава на основата на вторични данни и чрез прилагане на различни методи за анализ докторантът изследва структурните икономически различия чрез сравнения между България и страните в ЕС и по региони на страната. Чрез изследване на структурните промени в дела на заетите, БДС и относителната производителност на труда се проследява пренасочването на ресурси от един сектор в друг и на тази база се прави оценка за степента на икономически растеж. Изследвани са промените в заетостта по сектори на икономиката и по региони в България, много подходящо се прилага Shift share анализ, локализационен коефициент, коефициент на специализация и др. Обработен е обемен статистически материал, направените анализи са на високо научно равнище. Цялостният диагностичен, регионален и ретроспективен анализ на структурните различия и на интензивността на структурните промени по области (включително и оценката им чрез обобщаващ коефициент) приемам за компетентни и изчерпателни.

В трета глава докторантът умело задълбочава изследването в посока регресионен и клъстерен анализ. Третира се проблемите на регионалните отрасли различия като на основата на разнообразни индикатори (брой на заетите лица, БДС, относителна производителност на труда, БВП на човек от населението и гъстота на населението) се формира показател за ранжиране на областите в страната. Спазени са необходимите условия за проверка при регресионния анализ, резултатите от клъстерния анализ са отчетливи и дават

възможност за стратегически препоръки спрямо конкретния административен район.

В заключението на дисертацията се правят обобщения и изводи за всеки от административните региони на страната. Като важен принос на дисертационния труд приемам формулираните препоръки за осъществяването на целенасочена регионална политика, свързана с изграждане на благоприятна регионална отраслова структура.

Библиографската справка показва отлична теоретична и практическа осведоменост на автора на дисертационния труд.

Предвид основните изисквания за разработване на дисертационни трудове могат да бъдат направени следните съществени констатации относно рецензираната разработка:

1. Дисертационният труд на Иванка Жекова не само третира един значим и малко изследван проблем. Той представлява сериозно и задълбочено проучване на регионалната отраслова структура и нейното влияние върху регионалния икономически растеж.
2. Докторантът е очертал прецизно обекта и предмета на своето изследване, ясно е формулирал основната цел и конкретните задачи, които си е поставил. С основание може да се твърди, че целта и задачите на изследването са в цялост успешно постигнати.
3. Дисертантът е пристъпил към изпълнението на разработката на базата на сериозна теоретична подготовка с много добро познаване и умение да интерпретира научните достижения в областта на отрасловата структура. Научните обобщения на теориите за икономическия растеж и регионалната ефективност в съдържателен план дават възможност за изясняване на основният понятиен апарат и дискуссионните въпроси в тази област.
4. Разработена е интересна методология и е използван подходящ статистически инструментариум и методика за анализ. Подбраната методика на изследването с прилагане на разнообразни статико-математически и други методи и базираща се на добре познати показатели за анализ като БДС, заетост и др. дава възможност за обстойна икономическа оценка, изводи и препоръки по конкретни региони на страната.
5. Дисертантът е събрал, систематизирал и интерпретирал значителен фактически материал. Показани са умения критично да се осмислят и оценяват резултатите от научното изследване.
6. При разработването на дисертацията докторантът е използвал добър научен стил, в структурно отношение дисертацията е балансирана и целенасочена. Езикът и стилът на разработката са научни. Цитирането е коректно. Проличава научна обосновааност и аргументация на направените изводи и препоръки.

IV. Научни и научно-приложни резултати на дисертационния труд

Основните научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд могат да се обособят в следните направления:

- с теоретична насоченост - Обобщаването и систематизация на методиката за структурен анализ;
- разработена и апробирана е методика за групиране на региони по критерии за оценка на регионални структурни различия;
- събран и систематизиран е богат емпиричен материал, като е използван комплексен подход и са изведени закономерности и тенденции в отрасловата структура;
- апробиран е практико-приложен модел, включващ комплекс от статистико-икономически методи, чрез който са изведени ключови факторни влияния;
- предложени и обосновани са конкретни мерки на регионалната политика за постигане на регионален икономически растеж.

Посочените основни приносни моменти могат да бъдат определени като опит за допълване и доразвиване на теорията и практиката на регионалната отраслова структура и методическия инструментариум за икономическа ѝ оценка.

V. Препоръки

Дисертационният труд се отличава с висока научна стойност на изследването, затова бих препоръчала на докторантката, да продължи изследванията по тази проблематика, като ги разшири и обогати по посока на регионалните междоотраслови връзки.

VI. Публикации по дисертационния труд и автореферат

Авторефератът върху дисертационен труд с обем от 39 стандартни страници. Същият отразява коректно структурата, логиката и съдържанието, оценките и изводите изложени в на дисертационния труд. В достатъчна степен са представени анализите, изводите и научните приноси в дисертационния труд.

Към документите са приложени три статии, две от които са самостоятелни, на английски език (една от които цитирана) и една статия в съавторство, на български език. Посочените статии са публикувани в престижните списания: Икономическа мисъл на БАН и Trakia Journal of Science на Тракийски

университет - Стара Загора. Като цяло предоставените от докторанта публикации отразяват съществени части от дисертационния труд и са достатъчни с оглед представянето на проблематиката и автора пред научната общност.

VII. Заключение и предложение

Рецензията е цялостен, самостоятелен научен труд, който има завършен вид и съдържа оригинални научни и практико-приложни приноси. Отличава се с целенасоченост и задълбоченост при изследване на теоретичните и практико-приложни аспекти на икономическата оценка на регионалната отраслова структура. Основната цел и конкретните задачи на разработката са в цялост успешно постигнати. Чрез представеното научно изследване кандидата се представя като изграден изследовател, с доказани възможности да създава методика и формулира собствени решения по проблемите на отрасловата структура.

Въз основа на гореизложеното с убеденост и отговорност предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват за присъждане на образователната и научна степен "Доктор", по научна специалност "Икономика и управление (селско стопанство)", професионално направление 3.8. Икономика, област на више образование 3. Социални, стопански и правни науки на **Иванка Стойчева Жекова**.

10.11.2021
Варна

Подпис:...

/доц. д-р Г. Гурлакова/

Заличено!

I. Данни за докторанта

Докторант Иванка Стойчева Жекова е родена на 02.03.1973 г. в село "Свети Георгиевски манастир", община "Свети Георгиевски манастир", област "Сливен". Завършила е висшето образование в специалност "Счетоводство и контрол", Работни кадри - счетоводство и управление в търговската гимназия в гр. Стара Загора, а от 2003 г. постъпва като магистрант в Тракийския университет. Ползва английски и руски език, има много добри компютърни умения. Притежава умения за работа в екип.

Иванка Жекова е докторант на самостоятелна подготовка в катедра "Икономика" към Стопанския факултет на Тракийския университет - Стара Загора. Дисертационният ѝ труд на тема "Икономическа оценка на регионалната отраслова структура" е обект на заседание на специален комитет за